

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Lectio 5. De tertia causa gemitus Turturis,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

Rem. 15.

Frater, hora est nos de somno surgere; nunc enim propior est nostra salus. Nox precessit, dies autem appropinquavit. Abiciamus ergo opera tenebrarum. Et ructum ad lachrymas invitans, sic ait: E sursum Agnus mittitur laxare gratia debitum: omnes pro indulgentia vocem demus cum lachryma. Videlicet vocem Turturis pro filiis suis gementis, & ad gemitum eos secum excitantis? Sed & ad Redemptorem à Patre semel in carne visibiliter missum, nunc vero invisibiliter salutis nostrae perficiendae ac Redemptionis consummandae gratia venientem, gembunda vota convertens, pro illis maxime qui sub regno satanae in captivitate peccati detinentur, inelamat: O Sapientia, veni ad docendum eos viam prudentiae, viam salutis & vitae. O Adonai, veni ad redimendum eos in brachio extento. O Redixisse, veni ad liberandum eos à captivitate; jam noli tardare, ne appropinquent perditioni aeternae. O clava David, aperi eis domum carceris, ut exeant: aperi janua tuae pietatis, ut inerent. O Oriens, splendor lucis aeternae, illumina eos sedentes in tenebris & umbrae mortis. O Rex gentium, salva eos quos de limo formasti. O Emmanuel, Legifer & Salvator, veni ad salvandum eos, Dominus Deus eorum. Quid aliud his & similibus vocibus intendit Turtur & Columba gementis, nisi Salvatorem deprecari, & obsecrare ut non sit frustraneus adventus ille quo semel venit visibilis in terris: nec frustranea sit illa redemptio pro tot millibus animarum, quae adhuc in peccatis haerent damnationi aeternae obnoxiae, nisi eruantur, & auxilium manus eius praebatur? Auxilium ergo istud ab eodem Salvatore gembundis vocibus postulat, ut qui semel venit visibiliter, mille dignetur venire invisibiliter, ad sanctificationem animarum, ad erueudas eas à luto, & eluendas eas ab omni peccato. Obsecrat ut miseretur nostrae infirmitatis & captivitatibus, ignorantiae & cecitatis, propter quam toties relabimur in vincula & peccata, sub illis gemere coacti.

Denique filios suos his ipsa vocibus animat, ut numquam desperent, quantumlibet in profundo vitorum jaceant, quibuslibet vinculis colligati, quantumlibet inveterati, in captivitate & in solita consuetudine peccandi, quibuslibet in tenebris, & jam in umbra mortis detenti. Etenim de profunda abyssi voragine clamare eos docet gembundis his vocibus, certo sibi persuadendo, quod adhuc Salvator prope sit, ut miseretur & succurrat, ut manum porrigat & eruat, ut tenebras fuget, & ipsamque mortem. Tempus adhuc miserendi, adhuc venit tempus; solum ore & corde per desiderium & ardentes preces dilatato, ex intus est praecordius invocandus. Non est abbreviata manus eius, ut possit salvare. Novit modum salvandi tanquam sapientia Patris; potest id tanquam Deus fortis, Deus salutis; vult id ipsum tanquam misericors, miserator, & justus. Et verum est, consideratione que dignum illud Prophetae: *Expectat Dominus, ut misereatur vestris, & auerabitur faciens vobis: quia Dominus justus*

Nulli peccatorum deterrandum.

Psalm. 10.

dicii Dominus, beati omnes qui expectant eum. Plorant usquamquam plorabis, miserans miserabitur tui, ad vocem clamoris tui, statim ut audieris, respondebis tibi. Nempe excitatur subito ad vocem oviculae perditae Pastor, ad vocem pulli gallinae, ad vocem filii Pater, ad vocem captivi Salvator. Et educit vinclos in fortitudine, similiter eos qui exasperant, qui habitant in sepulchris. Invocandus ergo cum gemitu, sacro quem constituit tempore, quarendus dum inveniri potest, invocandus dum prope est; ait enim: *Tempore accipio exaudiri te, & in die salutis adjuvante te.* Tempus quo rememoratur Adventus ejus, tempus est acceptabile, dies salutis.

LECTIO V.

De certia causa gemitus Turturis.

Tertiam causam gemitus Turturis nostrae, diximus esse adspirationem ardentem ad ultimum Adventum Christi, & perfectum regnum ejus. Ad id enim cum gemitur tendunt iustorum desideria, deplorantium incolatum suum adeo prolongatum, & conyersationem cum habitantibus Cedar, cum his qui odunt pacem, cum Carne, Satana, & Mundo. Gemunt tam longam moram in Babylone, & confusio, nis civitate cum ipsi sint Filii Sion & Jerusalem aeternae; ad id nati, ut in ea gaudeant in percennantis pacis visione. Unde hic est illorum planctus: *Super flumina Babyloniae illic sedimus, & fle vimus, dum recordamur tui Sion. In salubris, in medio ejus, suspendimus organa nostra. In quem locum S. Augustinus dicit; Quid est Sion nisi ubi decet Hymnus Deum? Quae sint ergo flumina Babyloniae, nisi omnia quae hic amantur & transcurunt? Et quid est nostrum sedere & flere in recordatione Sion, nisi suspirando dicere: O Sancta Sion ubi totum stat & nihil fluit! Quis nos in ista flumina precipitavit? Quare dimisimus conditorem tuum, & lociorem tuam? Ecce interfluentia & labentia constituti, vix quisque raptus à flumine, si tenere lignum potuerit, evadet. Certè si civis sumus Sion, non tantum haec cantamus, sed & agimus. Si civis sumus Sion, in ista vita, in ista confusione hujus saeculi, in ista Babylonia non civis habitamus, sed captivi detinemur. Oportet ergo, ut non tantum ista decantemus, sed & faciamus, & faciamus affectu cordis pio, religioso desiderio aeternae Civitatis. Haec S. Augustinus. Hoc etiam docebat David, in persona iustorum, dicens: *Eruunt michi lacrymae meae panes die ac nocte, dum dicitur michi quotidie. Vbi est Deus tuus, Haec recordatus sum, & effudit in me animam meam, quoniam transibo in locum Tabernaculi admirabilis, usque ad domum Dei.**

Psalm. 136.

Psalm. 43.

Ceterum, iusti in hoc saeculo, qui sunt membra praecipua Turturis & Columbae gementis, non solum gemunt propter se, desiderantes Regnum Dei, ut liberi sint ab hac peregrinationis caediosa afflictione; sed & maxime propter totum corpus oritur.

Ecclesie, mysticum scilicet Christi Corpus, ac propter ipsius Christi gloriam ad adventum eius ultimum suspirant. Quia nimirum tunc finem accipiet peccatum, quod adversatur glorie eius. Tunc concupiscentia, & alia vulnera e primigenio peccato exorta, longè erunt à corpore eius, quod est Ecclesia. Tunc implebitur numerus electorum & prædicatorum, & ruinae celestis Jerusalem adimplebuntur. Tunc finietur omnis captivitas, fugiet omnis metus, omnia rebellio, recuperata pace perfectà cum Deo, cum Angelis, cum carne, cum exteriori & interiori homine. Ergo tunc Regnum Christi & Salvatoris nostri perfectà quadam ratione inchoabitur in electis, destructo penitus regno peccati & satanæ, subiectisque inimicis suis sub pedibus; nullis in eius regno existentibus scandalis, nullo existente qui regno desit, aut cui quicquam in felicissimo illo regno desit.

An non igitur merito filii Dei, Patris sui gloriam, quarentes, regni que istius futuri confortes, ardentibus votis exoptant, ut cito adveniat Salvator sic perfectè regnurus? An non etiam merito donec id adimpleatur, ingemiscunt? Nos verò apposite desiderium istud indicari astringimus, per illas septem gementis Turturis voces; *O Sapientia, O Ananai Dux domus Israel, O Radix Jesse, O Clavis David, O Oriens, O Rex gentium, O Emmanuel*: Etenim voces illa gemebundæ ad Christum diversis titulis directæ, non aliud deponunt, quam consummari redemptionem illam, ob quam primus eius adventus fuit, nobisque per illum dari hereditatem eius sanguine acquisitam: ut tandem finitâ omni captivitate, regnemus cum ipso, & ipse in nobis. Atque ut singulas has voces breviter perstringamus: Quid aliud *prima* postulat, quam Sapientiam æternam ad nos à Patre missam; ad terminum ultimum perducere opus suum, electorum numerum adimplendo? Quid deinde aliud *secunda* postulat, quam ut Salvator Christus, Dux electi populi, illum in terram promissam introducat? Quid vero *tertia* aliud flagitat, quam ut Christus, qui vexillum crucis erexit, sub illo militantes ab hostibus omnibus & periculis liberos; tandem in Ecclesiam Triumphantem perducatur? Quid porro *quarta* aliud obsecrat, quam ut is qui tenet clavem David cum scepro Israel, Regiæ suæ civitatis portas nobis aperiat, & intromittat? Quid *quinta* aliud intendit, quam ut is qui Oriens ex alto per viscera misericordiæ suæ nostravit, tandem dirigat pedes nostros in viam æternæ pacis? Quid *sexta* aliud rogat, quam ut is qui dicitur Rex gentium & Salvator earum, perfectè eis dominetur, suppeditato satanæ & peccati regno? Quid denique *septimum* aliud inclamat, quam ut is qui est Emmanuel, Nobiscum Deus, postquam nobiscum commorari dignatus est, hoc brevis nostris ævitemporè, tandem dignetur nos secum collocare, in nunquam terminanda æternitate? Sic ergo gemebundæ voces istæ ad regnum Christi glorio-

sum sacræ sunt aspirationes, à cordibus piis ad hunc scopum ejaculandæ.

Rectè observat S. Augustinus ante Adventum Christi, omnium Sanctorum desideria fuisse in ipsius Christi incarnationem tendentia. Post Christi vero incarnationem, passionem, resurrectionem, ascensionem, omnium Sanctorum desideria esse in Adventum Christi gloriosum tendentia, in quo perfectè erit felicitas omnibus qui eius adventum dilexerint. Sic dicit Apostolus. *Reposita est mihi corona iustitiæ, quam redet mihi Dominus in illa die iustus iudex; non solum autem mihi, sed etiam in illa die diligunt adventum eius.* Est itaque Jesus Christus velut centrum in medio circumferentiæ; & omnium iustorum desideria sunt velut lineæ à circumferentia ductæ, tendentes ad centrum istud directæ. Antiquorum iustorum desideria & gemitus illum respiciebant, ut venturum in carne; nostræ vero desideria & gemitus illum respiciunt ut venturum ad iudicium cum gloria & mercede. Antiquorum desideria expectabant adventum & ortum parvuli amabilis nimis in civitate terrena: nos expectamus beatam spem, & adventum glorie magni Dei in civitate superna. Interim omnes utrimque clamamus: *Benedictus qui venit in nomine Domini, sive qui præcesserunt eum, sive nos qui sequimur, quia ipse est Salvator priorum & posteriorum.* Ipse est constitutus in medio *Mosis & Elia*: ipse salvat Moysen defunctum, suscipit autem ad faciem suam visionem: salvabit & Eliam adhuc viventem, eius adventum ultimum inter ultimos expectantem.

Ergo & nos facio hoc tempore triplicem adventum rememoremus, *visibilem* in carne, *invisibilem* per gratiam in spiritus animalque nostras; *gloriosum* in sæculi consummatione; & suspiramus cum gemitu & voce Turturis ad postremum. Hoc enim est proprium filiorum Dei, dicitur Apostolus. *Nos ipsi primitias spiritus habentes, et ipsi intra nos gemimus adoptionem filiorum Dei; expectantes redemptionem corporis nostri. Spe enim Salvati facti sumus. Immo addit: Expectatio creaturae revelationem filiorum Dei expectat. Vanitati enim creaturae subiecta est non volens, sed propter eum qui subieci sunt in spe, quia et ipsa creatura liberabitur à servitute corruptionis in libertatem gloria filiorum Dei. Scimus enim quod omnis creatura ingemiscit, et parturit usque adhuc. Si res creatæ omnes quodammodo agere ferunt, & cruciantur, quod cogantur sub peccati regno servire, peccatoribus frequenter illis abutentibus contra Dei obsequium & à fine verò eas detorquentibus, qui est per obsequium homini exhibitum Deo famulari: Si ingemiscunt, & quodammodo parturiunt optantes liberari ab hac corruptionis servitute, ab hac subiectione, qua vanitati nolentes sunt subiectæ: Quid nobis igitur faciendum, quantum ad liberandum, & à vanitatis servitute, cui obnoxii sumus, & ut confortes simus libertatis perfectæ, ac glorie filiorum Dei, quando destructâ morte &*

peccato, erit Deus omnia in omnibus? Veni ergo cito Domine Jesu, Sapiencia aeterna, Dux Israel, Rex noster, Splendor lucis aeternae, & Sol gloriae, nosque aeternitatis tuae, regni, ac luminis fac confortes. Spiritus & Sponsa dicunt, Veni Et nos audimus, & dicimus, Veni. Et tu dicis, Etiam venio cito. Et nos dicimus, Amen. VENI DOMINE JESU.

LECTIO VI.

De prima voce Turturina.

Septem voces Ecclesia exprimit, ut supra diximus, quibus universum insinuat & comprehendat omnia desideria iustorum, tam antiqui, quam novi testamenti, tendentia in Christum Salvatorem, principium & finem omnium desideriorum. Nempe septenario numero ferè solet universitas designari, etque mysticus omnino factus in litteris, tam antiquis quam novis. Notum est in antiqua Scriptura de septem columnis quas excidit Sapiencia: de septem locutionibus Naaman in Jordane de septem asperionibus leprosi: de septem tubis Jubilatione: de septem criminibus Sampsonis: de septem oculis in lapide uno: de septem speciebus Pharaonis, & similibus multis. Notum etiam in Scriptura nova, de septem stellis, de septem sigillis libri agni, de septem stellis & lucernis, de septem cornibus agni, & similibus plerisque. Denique Oratio Dominica septem constat petitionibus, & in cruce septem verbis suum Christum Testamentum consummat. Ergo & Ecclesia rectè septem vocibus utitur, ut desideria omnia iustorum appropinquante Christi expectati ortu exprimat prima vox.

1. O Sapiencia, qua ex ore Altissimi prodisti, attingens a fine usque ad finem fortiter, & disponens tripartita omnia suaviter, veni ad docendum nos viam prudentiae.

Secunda in divinis persona multis exprimi solet nominibus sacris in litteris: quia nimirum perfectiones & proprietates ejus uno nomine indicari nequeunt. Quapropter, ut connaturalis & consubstantialis Patri ostendatur, Filius nominatur. Ut ostendatur in nullo dissimilis Patri, imago dicitur, & Figura Substantia ejus. Ut ostendatur coaeternus, appellatur Splendor & Candor Lucis aeternae. Ut declaretur immaterialiter genitus, dicitur Verbum. In Principio erat Verbum. Ut per intellectum procedere designetur, dicitur Sapiencia Patris. Itaque ad filium Dei dirigitur vox ista: O Sapiencia qua ex ore Altissimi prodisti.

Consideratione quoque dignum est, quod generatio ista aeterna, qua nobis ineffabilis est, varijs modis metaphoricis exprimitur; ut ad eam generatio concipiendam ab humanis ad divina nos transferat intellectus. Primo Aliquando dicitur ex utero Patris genitus, sive ex vulva & matrice Patris, ut Hebraei loquuntur, Ex utero ante Luciferum genitus, in quod Pater aeternus. Et sensus est: Ego te genui, non ex nihilo, sicut res alias creatas: sed ex fecunda substan-

tia mea, tamquam filium connaturalem & consubstantialem, & quidem ante Angelum primum, ante omnes stellas, ante omnem creaturam, ante omnia facta. Fecunda substantia paterna instar matricis est, & instar uteri aeterni filium generantis & concipientis; quia in illa generatione & conceptione Patris & Matris officium simul geritis qui generat & concipit. Nec extra se generat, sed intra, & quem generat utero aeterno instar Matris portat. Secundo. Quandoque etiam dicitur procedere de sinu Patris filius, illique ineffe. Sic ait Sanctus Joannes: Deus nemo vidit unquam: Unigenitus qui est in sinu Patris ipse enarravit nobis. Sinum Patris appellat, Evangelista, quem Psalmista Uterum appellaverat, inquit Sanctus Augustinus in Psalmis. Ex illo ergo sinu procedit, & in illo coexistit Patri coaeternus, Patri dilectus & intimus, in ejus sinu & gremio secreto aeternum recumbens, secretorum omnium conficius, qua nobis enarravit. Tertio. Aliquando etiam dicitur procedere de corde Patris. Est enim filius cordis, amore infinito & aeterno a Patre intimè dilectus: & nos in ipso dilecti sumus, nec nisi per ipsum Patri placet, quicumque placet: Hic est filius meus dilectus, in quo mihi bene complacui. De ipso ergo dicit Sanctus Bernardus. Tale est cor Dei Patris erga nos quale nobis expressit, quidam Patris cor de processit. Et iterum alibi ait: Sapiencia Patris cordis fructus est uteri Virginialis. Quarto. Dicitur ex ore Altissimi prodire, tamquam Sapiencia & Verbum Patris. Unde de se sic ait: Ego ex ore Altissimi prodixi, primogenita ante omnem creaturam. Nempe instar Verbi ab aeterno a Patre suo processit: Patremque generare filium in divinis, non aliud est, quam Verbum suum dicere; illud quidem Verbum, de quo Joannes. In principio erat Verbum, & Verbum Ioann. 1. erat apud Deum, & Deus erat Verbum. De quo & subdit. Et Verbum Caro factum est. Semel ergo ab aeterno loquutus est Deus, producens hoc Verbum: sed & in aeternum loquitur, quia producit verbum suum in aeternum. Et productio illa non transit, aut praeterit, sed semper in Deo manet: idemque est in ipso, gignere & genuisse, loqui & locutum esse.

At Verbum istud Aeternum & Internum Pater in Tempore exterius voluit carne vestire, ut per illud nobis jam loqueretur: non locutione ad intra & immanente, ut loquuntur Theologi; sed locutione ad extra voluntatem suam nobis manifestante, ad noticiam suae divinitatis nos ducente, & tandem etiam ad participationem aeternae suae gloriae perducente. Ideo ergo ad Verbum illud In creatum, ad Sapienciam illam Aeternam in clamamus: O Sapiencia, qua ex ore Altissimi prodisti, veni nunc ad docendum nos viam prudentiae, viam aeternae vitae, ob quam causam multum te oportuit a Patre.

Et certè multae sunt rationes à Sanctis etiam Patribus insinuate, cur potius congruum fuerit venire Verbum incarnatum, quam Patrem aut Spiritum Filium. Sicut aequè Pater & Spiritus sanctus carnem sumere, Dei cur

Septenario numerus mysticus. Prov. 9. Naaman in Jordane de septem asperionibus leprosi: de septem tubis Jubilatione: de septem criminibus Sampsonis: de septem oculis in lapide uno: de septem speciebus Pharaonis, & similibus multis.

Prima pars explicatio.

Heb. 11.

Filij Dei aeterna generatio qualiter concipienda. Psal. 109.

Ioann. 1.

Psal. 109.

Ioann. 1.

Ecol. 2. 4.